

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра обліку і оподаткування

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ЕКОНОМІЧНА ТЕОРІЯ

освітньо-професійна програма Фінанси, банківська справа та страхування
спеціальність 072 Фінанси, банківська справа та страхування
галузь знань 07 Управління та адміністрування
освітній ступінь бакалавр
факультет обліку та фінансів

Розробник: *Чип Людмила*, доцент
кафедри обліку і оподаткування,
к. е. н., доцент

Полтава 2022 р.

Опис навчальної дисципліни та інформація про розробника

Назва навчальної дисципліни	Економічна теорія
Назва структурного підрозділу	Кафедра <u>обліку і оподаткування</u>
Контактні дані розробників, які залучені до викладання	<i>Викладач:</i> Чіп Людмила, к. е. н., доцент Контакти: 13 каб. (4 корпус, 2-й поверх) e-mail: liudmyla.chip@pdaa.edu.ua тел. 569691, сторінка викладача: https://www.pdaa.edu.ua/people/chip-lyudmila-oleksandrivna
Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський) рівень
Спеціальність	072 Фінанси, банківська справа та страхування
Попередні умови для вивчення навчальної дисципліни	освітньо-професійна програма Фінанси, банківська справа та страхування: дисципліни гуманітарного та фундаментально-прикладного блоку

Заплановані результати навчання:

Мета вивчення навчальної дисципліни: набуття майбутніми фахівцями ґрунтовних економічних знань, формування у них логіки економічного мислення і економічної культури, навчання їх базовим методам пізнання економічних процесів, вмінню приймати обґрунтовані рішення з приводу економічних проблем, пов'язаних з їх майбутньою практичною діяльністю.

Основні завдання навчальної дисципліни: набуття належних навичок раціональної економічної поведінки, виходячи з концептуальних основ ринкової економіки, особливостей функціонування сучасних ринків та утворення цін на послуги праці, капіталу, природних ресурсів відповідно до типу ринкової структури; набуття навичок аналізу агрегованих показників, визначення чинників і наслідків макроекономічного розвитку господарських систем, а також можливостей держави коригувати цей розвиток відповідно до цілей і пріоритетів економічної політики.

Компетентності:

інтегральна:

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми в ході професійної діяльності у галузі фінансів, банківської справи та страхування, або у процесі навчання, що передбачає застосування окремих методів і положень фінансової науки та характеризується невизначеністю умов і необхідністю врахування комплексу вимог здійснення професійної та навчальної діяльності.

загальні (ЗК):

ЗК07. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

спеціальні (фахові) (СК):

СК01. Здатність досліджувати тенденції розвитку економіки за допомогою інструментарію макро- та мікроекономічного аналізу, оцінювати сучасні економічні явища;

СК11. Здатність підтримувати належний рівень знань та постійно підвищувати

свою професійну підготовку.

Програмні результати навчання

ПР01. Знати та розуміти економічні категорії, закони, причинно-наслідкові та функціональні зв'язки, які існують між процесами та явищами на різних рівнях економічних систем;

ПР13. Володіти загальнонауковими та спеціальними методами дослідження фінансових процесів;

ПР19. Виявляти навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань.

Методи навчання:

МН 1 Словесні методи (лекція, розповідь-пояснення);

МН 2 Наочні методи (демонстрування, спостереження);

МН 3 Практичні методи (робота з навчально-методичною літературою, конспектування, підготовка реферату);

МСМ 2 Методи стимулювання і мотивації обов'язку й відповідальності;

МНІ 4 Комп'ютерні і мультимедійні методи (використання мультимедійних презентацій, дистанційне навчання).

Програма навчальної дисципліни:

Тема 1. Предмет і метод економічної теорії.

Тема 2. Економічні потреби та виробничі ресурси.

Тема 3. Економічна система та місце власності в економіці.

Тема 4. Товарна форма виробництва. Товар і гроші.

Тема 5. Ринок, його сутність і функції. Моделі ринку.

Тема 6. Конкуренція і монополія в ринковій системі.

Тема 7. Економічні агенти ринкової економіки.

Тема 8. Витрати виробництва і прибуток.

Тема 9. Капітал. Галузеві особливості функціонування капіталу.

Тема 10. Закономірності функціонування національної економіки.

Тема 11. Економічний розвиток.

Тема 12. Зайнятість, безробіття та інфляція.

Тема 13. Держава як основний регулятор національної економіки.

Тема 14. Фінансово-кредитна система.

Тема 15. Сутність і структура світового господарства.

Тема 16. Економічні аспекти глобальних проблем.

Трудомісткість:

Загальна кількість годин 180 год

Кількість кредитів 6

Форма семестрового контролю екзамен.

Додаткові матеріали для представлення навчальної дисципліни:

Структура (тематичний план) навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин			
	денна форма навчання			
	ФБСС б.д. 2022			
	усього	у тому числі		
л		п	с. р.	
Тема 1. Предмет і метод економічної теорії	10	2	2	6
Тема 2. Економічні потреби та виробничі ресурси	10	2	2	6
Тема 3. Економічна система та місце власності в економіці	10	2	2	6
Тема 4. Товарна форма виробництва. Товар і гроші	12	2	2	8
Тема 5. Ринок, його сутність і функції. Моделі ринку	12	2	2	8
Тема 6. Конкуренція і монополія в ринковій системі	12	2	2	8
Тема 7. Економічні агенти ринкової економіки	12	2	2	8
Тема 8. Витрати виробництва і прибуток	12	2	2	8
Тема 9. Капітал. Галузеві особливості функціонування капіталу	12	2	2	8
Тема 10. Закономірності функціонування національної економіки	12	2	2	8
Тема 11. Економічний розвиток	12	2	2	8
Тема 12. Зайнятість, безробіття та інфляція	12	2	2	8
Тема 13. Держава як основний регулятор національної економіки.	10	2	2	6
Тема 14. Фінансово-кредитна система	12	2	2	8
Тема 15. Сутність і структура світового господарства	10	2	-	8
Тема 16. Економічні аспекти глобальних проблем	10	2	-	8
у т. ч. індивідуальні завдання	-	-	-	-
Усього годин	180	32	28	120

Критерії успішного опанування програмних результатів навчання

Програмні результати навчання	Форми контролю
ПР01. Знати та розуміти економічні категорії, закони, причинно-наслідкові та функціональні зв'язки, які існують між процесами та явищами на різних рівнях економічних систем.	1) опитування; 2) виконання завдань самостійної роботи: (підготовка реферату); 3) виконання завдань самостійної роботи: (підготовка глосарію); 4) контрольна робота; 5) екзамен
ПР13. Володіти загальнонауковими та спеціальними методами дослідження фінансових процесів.	1) опитування; 2) виконання завдань самостійної роботи: (підготовка реферату); 3) виконання завдань самостійної роботи: (підготовка глосарію); 4) контрольна робота; 5) екзамен
ПР19. Виявляти навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості	1) опитування; 2) виконання завдань самостійної роботи:

Програмні результати навчання	Форми контролю
до нових знань.	(підготовка реферату); 3) виконання завдань самостійної роботи: (підготовка глосарію); 4) контрольна робота; 5) екзамен

Оцінювання результатів навчання
Форми контролю результатів навчання

Програмні результати навчання	Форми контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти					Разом
	опитування	виконання завдань самостійної роботи		контрольна робота	екзамен	
		(підготовка реферату)	підготовка глосарію			
ПР01	5	5	5	12	10	37
ПР13	5	5	5	12	5	32
ПР19	4	5	4	13	5	31
Разом	14	15	14	37	20	100

Політика виставлення балів

Форма, шкала та критерії оцінювання результатів навчання при проведенні поточного контролю успішності здобувачів вищої освіти

Вид завдання	Бали	Вимоги до знань та умінь
Опитування	0-1	1 бали - здобувач вищої освіти отримує за усну відповідь у випадку надання повної чіткої відповіді, що свідчить про знання та розуміння економічних категорій, законів, причинно-наслідкових та функціональні зв'язків, які існують між процесами та явищами на різних рівнях економічних систем; володіння загальнонауковими та спеціальними методами дослідження соціально-економічних явищ і господарських процесів; 0,5 балів - здобувач вищої освіти отримує за усну відповідь у випадку надання неповної відповіді, що свідчить про базові знання та розуміння економічних категорій, законів; 0 балів - здобувач вищої освіти отримує за усну відповідь у випадку неготовності здобувача вищої освіти відповідати на поставлене питання, що засвідчує факт незасвоєння теоретичного матеріалу за темою.
Виконання завдань самостійної роботи (підготовка глосарію)		1 бал - здобувач вищої освіти отримує за виконані завдання самостійної роботи (підготовка глосарію) за кожну тему (з 1 по 14) у випадку повного виконання завдання та належного його оформлення, що свідчить про знання та розуміння економічних категорій, законів, причинно-наслідкових та функціональні зв'язків, які існують між процесами та явищами на різних рівнях економічних систем; володіння загальнонауковими та спеціальними методами дослідження соціально-економічних явищ і господарських процесів; 0,5 балів здобувач вищої освіти отримує за виконані завдання самостійної роботи (підготовка глосарію) за кожну тему (з 1 по 14) у випадку неповного виконання завдання (дано пояснення не всім категорія, пояснення носять розмитий характер), що свідчить про базові знання та розуміння економічних категорій, законів; 0 балів - здобувач вищої освіти отримує відсутність підготовленого

		госарію, що засвідчує факт незасвоєння теоретичного матеріалу за темою.
Виконання завдань самостійної роботи (підготовка реферату) (3 од.)	0-5	<p>5 балів - здобувач вищої освіти отримує за підготовлений реферат та його захист у випадку повного висвітлення теми реферату, його захисту та відповіді на питання викладача, що свідчить про знання та розуміння економічних категорій, законів, причинно-наслідкових та функціональні зв'язків, які існують між процесами та явищами на різних рівнях економічних систем; володіння загальнонауковими та спеціальними методами дослідження соціально-економічних явищ і господарських процесів;</p> <p>4 бали - здобувач вищої освіти отримує за підготовлений реферат та його захист у випадку повного висвітлення теми реферату, його захисту та нечіткі відповіді на питання викладача, що свідчить про знання та розуміння економічних категорій, законів, причинно-наслідкових та функціональні зв'язків, які існують між процесами та явищами на різних рівнях економічних систем; володіння загальнонауковими та спеціальними методами дослідження соціально-економічних явищ і господарських процесів;</p> <p>3 бали - здобувач вищої освіти отримує за підготовлений реферат та його захист у випадку нечіткого висвітлення теми реферату, його захисту та неповні відповіді на питання викладача, що свідчить про знання та розуміння економічних категорій та законів, а також володіння загальнонауковими та спеціальними методами дослідження соціально-економічних явищ і господарських процесів;</p> <p>2 бали - здобувач вищої освіти отримує за підготовлений реферат та його захист у випадку неповного висвітлення теми реферату, його захисту та фрагментарні відповіді на питання викладача, що свідчить про базові знання та розуміння економічних категорій та законів;</p> <p>1 бал - здобувач вищої освіти отримує за підготовлений реферат у випадку фрагментарного висвітлення теми реферату, відсутність захисту, що свідчить про часткові знання економічних категорій та законів.</p>
Контрольна робота (одну підсумкова контрольна робота, яка містить 3 теоретичні питання)	<p>1 КР (0-12);</p> <p>2 КР (0-12);</p> <p>3 КР (0-13)*</p>	<p>Кожна контрольна робота містить 3 теоретичні питання. За відповідь на кожне питання здобувач вищої освіти має змогу отримати:</p> <p>4 бали - здобувач вищої освіти отримує за відповідь на теоретичне питання у випадку надання повної чіткої відповіді, що свідчить про знання та розуміння економічних категорій, законів, причинно-наслідкових та функціональні зв'язків, які існують між процесами та явищами на різних рівнях економічних систем; володіння загальнонауковими та спеціальними методами дослідження соціально-економічних явищ і господарських процесів;</p> <p>3 бали - здобувач вищої освіти отримує за відповідь на теоретичне питання у випадку надання нечіткої відповіді, що свідчить про знання та розуміння економічних категорій, законів, володіння загальнонауковими та спеціальними методами дослідження соціально-економічних явищ і господарських процесів;</p> <p>2 бали - здобувач вищої освіти отримує за відповідь на теоретичне питання у випадку надання неповної відповіді, що свідчить про знання та розуміння економічних категорій, законів;</p> <p>1 бал - здобувач вищої освіти отримує за усну відповідь у випадку надання неповної відповіді з помилками, що свідчить про фрагментарні знання економічних категорій та законів;</p>

		<p>0 балів - здобувач вищої освіти отримує за усну відповідь у випадку неготовності здобувача вищої освіти відповідати на поставлене питання, що засвідчує факт незасвоєння теоретичного матеріалу за темою;</p> <p>*При написання третьої контрольної роботи відповідь на 3-тє теоретичне питання оцінюється максимально в 5 балів.</p>
--	--	--

Схема нарахування балів з навчальної дисципліни Денна форма навчання

Назва теми	Види навчальної роботи здобувачів вищої освіти				Разом	
	опитуван ня	виконання завдань самостійної роботи		контроль на робота ³		екзамен
		підготовка реферату ¹	підготовка глосарію ²			
Тема 1. Предмет і метод економічної теорії	1		1		2	
Тема 2. Економічні потреби та виробничі ресурси	1		1		2	
Тема 3. Економічна система та місце власності в економіці	1		1		2	
Тема 4. Товарна форма виробництва. Товар і гроші	1		1		2	
Тема 5. Ринок, його сутність і функції. Моделі ринку	1		1		2	
Тема 6. Конкуренція і монополія в ринковій системі	1		1		2	
Тема 7. Економічні агенти ринкової економіки	1		1		2	
Тема 8. Витрати виробництва і прибуток	1		1		2	
Тема 9. Капітал. Галузеві особливості функціонування капіталу	1		1		2	
Тема 10. Закономірності функціонування національної економіки	1		1		2	
Тема 11. Економічний розвиток	1		1		2	
Тема 12. Зайнятість, безробіття та інфляція	1		1		2	
Тема 13. Держава як основний регулятор національної економіки	1		1		2	
Тема 14. Фінансово-кредитна система	1		1		2	
Тема 15. Сутність і структура світового господарства	-		-		-	
Тема 16. Економічні аспекти глобальних проблем	-		-		-	
Підготовка реферату (теми 1 – 4)		5			5	
Підготовка реферату (теми 5 – 9)		5			5	
Підготовка реферату (теми 10 – 16)		5			5	

Контрольна робота 1 (теми 1-4)				12		12
Контрольна робота 2 (теми 5-9)				12		12
Контрольна робота 3 (теми 10-16)				13		13
Всього	14	15	14	37	20	80
Разом						100

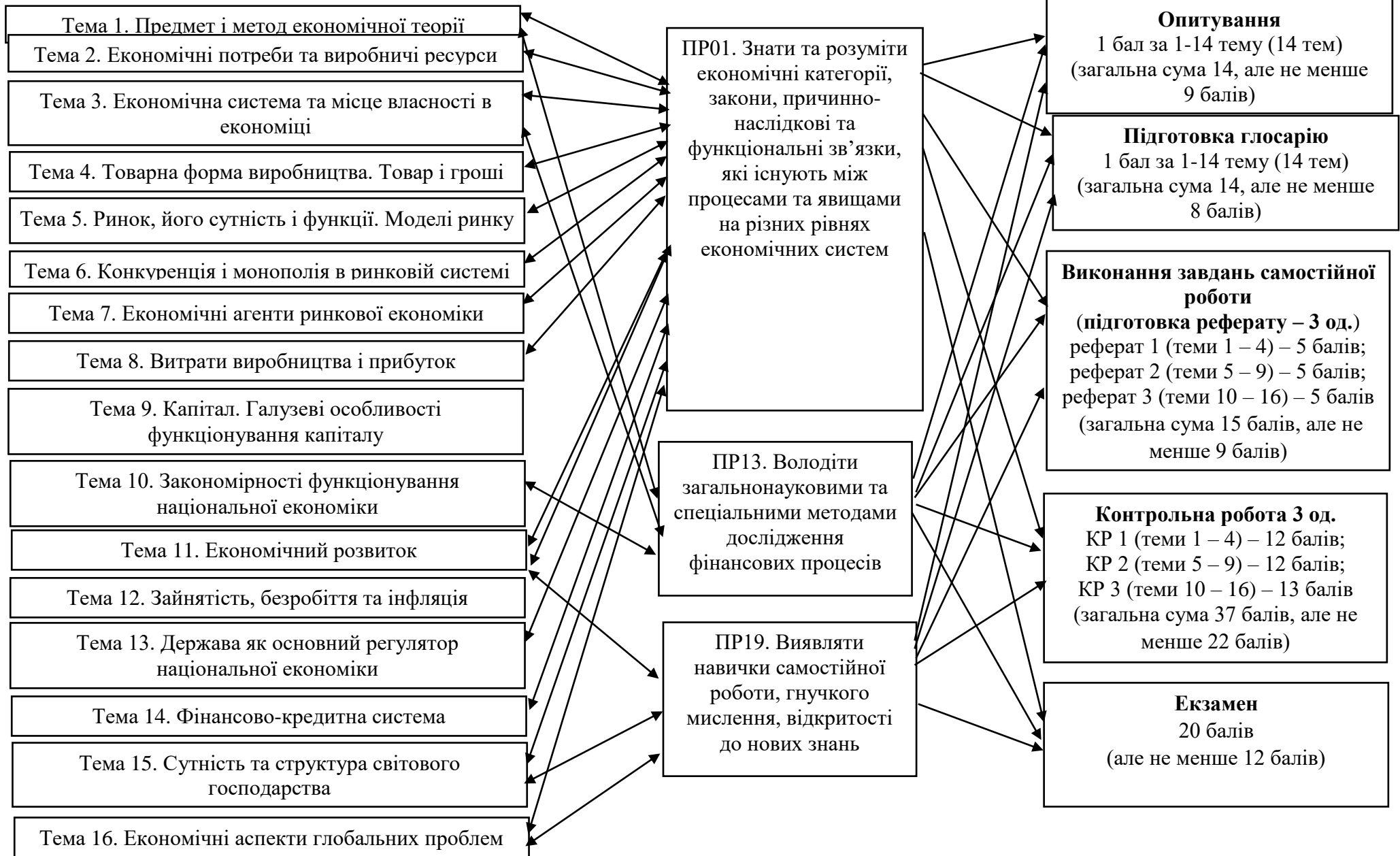
¹ протягом семестру здобувачі вищої освіти виконують завдання самостійної роботи (підготовка реферату – в кількості 3 од.) по темах 1-4; 5-9; 10-16 навчальної дисципліни (за кожен реферат отримуючи максимум 5 балів), при цьому бали виставляються окремими позиціями наприкінці семестру;

² протягом семестру здобувачі вищої освіти виконують завдання самостійної роботи (підготовка глосарію по темах 1-14 навчальної дисципліни (за кожен тему отримуючи максимум 1 бал);

³ протягом семестру передбачено написання трьох контрольних робіт по темах 1-4 (максимум 12 балів); по темах 5-9 (максимум 12 балів); по темах 10-16 (максимум 13 балів) навчальної дисципліни, при цьому бали виставляються окремими позиціями наприкінці семестру.

Структура курсу та система оцінювання (денна форма навчання)

Тема 1. Предмет і метод економічної теорії
Тема 2. Економічні потреби та виробничі ресурси

Тема 3. Економічна система та місце власності в економіці

Тема 4. Товарна форма виробництва. Товар і гроші

Тема 5. Ринок, його сутність і функції. Моделі ринку

Тема 6. Конкуренція і монополія в ринковій системі

Тема 7. Економічні агенти ринкової економіки

Тема 8. Витрати виробництва і прибуток

Тема 9. Капітал. Галузеві особливості функціонування капіталу

Тема 10. Закономірності функціонування національної економіки

Тема 11. Економічний розвиток

Тема 12. Зайнятість, безробіття та інфляція

Тема 13. Держава як основний регулятор національної економіки

Тема 14. Фінансово-кредитна система

Тема 15. Сутність та структура світового господарства

Тема 16. Економічні аспекти глобальних проблем

PR01. Знати та розуміти економічні категорії, закони, причинно-наслідкові та функціональні зв'язки, які існують між процесами та явищами на різних рівнях економічних систем

PR13. Володіти загальнонауковими та спеціальними методами дослідження фінансових процесів

PR19. Виявляти навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань

Опитування
1 бал за 1-14 тему (14 тем)
(загальна сума 14, але не менше 9 балів)

Підготовка глосарію
1 бал за 1-14 тему (14 тем)
(загальна сума 14, але не менше 8 балів)

Виконання завдань самостійної роботи
(підготовка реферату – 3 од.)
реферат 1 (теми 1 – 4) – 5 балів;
реферат 2 (теми 5 – 9) – 5 балів;
реферат 3 (теми 10 – 16) – 5 балів
(загальна сума 15 балів, але не менше 9 балів)

Контрольна робота 3 од.
КР 1 (теми 1 – 4) – 12 балів;
КР 2 (теми 5 – 9) – 12 балів;
КР 3 (теми 10 – 16) – 13 балів
(загальна сума 37 балів, але не менше 22 балів)

Екзамен
20 балів
(але не менше 12 балів)

Шкала оцінювання ЄКТС та 4-бальна шкала

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за 4-бальною шкалою
90 – 100	A	відмінно
82 – 89	B	добре
74 – 81	C	
64 – 73	D	
60 – 63	E	задовільно
35 – 59	FX	незадовільно
1 – 34	F	

Політика навчальної дисципліни

Відвідування занять є обов'язковим. Усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у встановлений термін. За використання телефонів і комп'ютерних засобів без дозволу викладача, порушення дисципліни здобувач вищої освіти отримує на занятті 0 балів та зобов'язаний відпрацювати таке заняття. Письмові роботи перевіряються на наявність плагіату і допускаються до захисту із коректними текстовими запозиченнями у межах встановлених норм. У разі виявлення факту плагіату здобувач вищої освіти отримує за завдання 0 балів і повинен повторно виконати його. Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (у т. ч. із використанням мобільних пристроїв). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування.

Документи стосовно академічної доброчесності наведені на сторінці АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ ПДАУ: <https://www.pdaa.edu.ua/content/akademichna-dobrochesnist>.

Є можливість визнання результатів навчання, набутих у неформальній / інформальній освіті якщо ці результати отримані перед опануванням даної освітньої компоненти. Набуття відповідних результатів навчання можливе після успішного опанування курсів (з документальним підтвердженням) на різноманітних навчальних платформах, зокрема: Prometheus, Coursera тощо. Особливості неформального / інформального навчання регламентовані Положенням про порядок визнання результатів навчання, набутих у неформальній та інформальній освіті, здобувачами вищої освіти Полтавського державного аграрного університету.

Додаткові матеріали для представлення навчальної дисципліни:

Робоча програма, презентації

Рекомендовані джерела інформації

Основні:

1. Лагутін В. Д., Кманців Ю. М., Щербакова Т. А. та ін. Економічна теорія : підручник / за заг. ред. В. Д. Лагутіна. Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2017. 608 с.

2. Горлач М. І., Соколов М. О., Кримов М. І., Лисенко С. Ф. та ін. Економічна теорія : підручник для вищої школи / за заг. ред. проф. М. О. Соколова. Київ : Центр учбової літератури, 2017. 532 с.

3. Чернявська О. В. Національна економіка : навч. посіб. Київ : Алерта, 2018. 502 с.

3. Захарченко О. В., Барановська М. І., Козак Ю. Г., Курмиженко В. В. та ін. Основи економічної теорії : навч. посіб. Київ : Центр навчальної літератури, 2019. 264 с.

4. Білецька Л. В., Білецький О. В., Савич В. І. Економічна теорія (Політекономія. Мікроекономіка. Макроекономіка). Київ : Центр учбової літератури, 2019. 664 с.

5. Мацелюх Н. П., Максименко І. А. Історія економіки та економічної думки. Політична економія. Мікроекономіка. Макроекономіка : навч. посіб. Київ : Центр навчальної літератури, 2019. 382 с.

Допоміжні:

1. Мацелюх Н. П., Максименко І. А. Історія економіки та економічної думки. Політична економія. Мікроекономіка. Макроекономіка : навч. посіб. Київ : Центр навчальної літератури, 2019. 382 с.

2. Дорогань-Писаренко Л. О., Дорошенко А. П., Скубій В. О. Безробіття в Україні: сутність та основні тенденції. Приазовський економічний вісник. 2020. № 2 (19). С. 3–8. URL: <http://dspace.pdaa.edu.ua:8080/handle/123456789/8064>. DOI: <https://doi.org/10.32840/2522-4263/2020-2-1>.

3. Дорошенко А. П. Теоретико-методичні підходи до обґрунтування методів оптимізації структури капіталу підприємств. Ефективна економіка. 2017. № 4. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5545&p=1>, <http://dspace.pdaa.edu.ua:8080/handle/123456789/97>

5. Дорошенко А. П. Теоретичні аспекти цінової еластичності попиту. Приазовський економічний вісник. 2018. № 2 (07). URL: <http://rev.kpu.zp.ua/vypusk-2-07>, <http://dspace.pdaa.edu.ua:8080/handle/123456789/1250>.

6. Дорошенко А. П., Єгорова О. В., Дорошенко О. О. Сучасні особливості інфляції в Україні та методи її стримування. Ефективна економіка. 2020. № 4. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=7761>, <http://dspace.pdaa.edu.ua:8080/handle/123456789/7813>. DOI: 10.32702/2307-2105-2020.4.50.

7. Дорошенко А. П., Дорошенко О. О., Кончаковський Є. О. Валовий внутрішній продукт України: рівень та перспективи зростання. Причорноморські економічні студії. 2020. Випуск 52. Частина 1. С. 72–77. DOI: <https://doi.org/10.32843/bses.52-10>.

Інформаційні ресурси мережі Інтернет

1. Офіційний сайт Верховної Ради України. Режим доступу <http://rada.gov.ua>.

2. Сайт Державної податкової служби України. Режим доступу <https://tax.gov.ua/>.

3. Офіційний сайт Держкомстату України. Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.

4. Офіційний сайт Кабінету Міністрів України. Режим доступу <http://>

www.kmu.gov.ua.

5. Офіційний сайт Міністерства Фінансів України. Режим доступу <http://www.minfin.gov.ua>.